

можуть сприяти досягненню намічених стратегічних цілей і, в остаточному підсумку, просуватися по службі. Вона не змінить поточний результат і не почне приносити дохід. Ключові показники ефективності можуть суперечити один одному, створюючи додаткові складності для підприємства.

3. Завдяки використанню системи ключових показників ефективності, співробітники одержують додаткові повноваження. Однак не рекомендується прив'язувати систему заохочень до системи ключових показників, тому що спочатку необхідно переконатися в тому, що використання ключових показників ефективності не приведе ні до яких негативних наслідків.

Література.

1. Федішин М. П. Теоретичні основи планування та управління фінансовими ресурсами на підприємстві / М. П. Федішин // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2008. - № 5. Т.1. - С. 128-132.

2. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств : навч. посіб / Р. А. Слав'юк. Вид. 3-тє доповн. і переробл. - К. : ЦНЛ., 2014. - 460 с.

3. Таряник О. Проблеми фінансового планування в країнах з ринковою економікою / О. Таряник, А. Перетяцько, О. Збицька // Економіка. Фінанси. Право. - 2006. - № 12. - С. 30-33.

4. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. - 2-ге вид. - К. : ЦУЛ, 2009. - 520 с.

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРИНЦИПІВ БЮДЖЕТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Остахов В.В., студент

Науковий керівник: Догадайло Я.В., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Бюджетування – важливий елемент управління виробничо-фінансовою діяльністю та комерційного успіху підприємства. Складання бюджетів та їх виконання дає змогу менеджерам краще розуміти і реалізовувати поставлені перед ними завдання, оцінити можливості їх вирішення у встановлені терміни, своєчасно внести необхідні корективи і тим самим досягти поставлених цілей. Роль системи бюджетування полягає в тому, щоб надати всю фінансову інформацію, показа-

ти рух грошових коштів, фінансових ресурсів, рахунків та активів підприємства в максимально зручній формі для будь кого, надати показники господарської діяльності в тій формі, яка була б найприйнятнішою для відповідних управлінських рішень. По змісту, воно виступає технологією планування, обліку, контролю фінансових, інформаційних і матеріальних потоків, отриманих результатів діяльності. Дана технологія охоплює всі функціональні сфери діяльності підприємства: маркетинг, адміністрування, виробництво, закупівлі, контроль якості, керування персоналом тощо. Система бюджетування на підприємстві базується на основі науково-обґрунтованих принципів, які визначають характер і зміст його діяльності.

Принципи – це основні, вихідні положення будь-якої теорії, основні правила діяльності; встановлені, закріплені, загальноприйняті, розвинені правила господарської діяльності і властивості економічних процесів [1]. В роботі під принципом бюджетування пропонується розуміти основні правила і вимоги щодо впровадження бюджетування на підприємстві. Вибір принципів залежить від мети управління та стратегії діяльності підприємства, також від зовнішніх і внутрішніх обмежень та умов здійснення господарської діяльності. Це пов'язано з тим, що керівники сприймають бюджетування не як метод управління підприємством, а як інструмент збору і обробки даних з метою проведення аналізу, складання фінансової звітності. В сучасній вітчизняній і зарубіжній науковій літературі, що присвячена постановці бюджетування немає єдиної думки щодо принципів, які слід покласти в основу бюджетування, що значною мірою впливає на якість бюджетування на вітчизняних підприємствах. Більшість дослідників в своїх роботах описують або процес бюджетування в цілому, або окремі його елементи, не зупиняючись на розкритті теоретичної основи бюджетування – змісту його принципів. Це є однією з причин того, що на підприємствах в Україні бюджетування не існує. Точніше, воно не працює або працює не в повну силу, так як на підприємствах, як і в літературних джерелах, мають місце окремі елементи бюджетування, а комплексної системи бюджетування не існує. Побудова комплексної системи передбачає обов'язкове запобігання типових помилок. На погляд дослідника, в принципах бюджетування повинні знайти відображення вимоги, які дозволять запобігти цих типових помилок. Достатньо вичерпний перелік типових помилок при бюджетуванні надають Карпов О.Є. [2] та Молвінський О. [3]. Для

визначення принципів бюджетування підприємства дорожнього господарства необхідно: по-перше, провести аналіз існуючих поглядів на перелік та зміст принципів бюджетування; по-друге, провести узагальнення типових помилок при впровадженні бюджетування; по-третє, сформувавши перелік та зміст принципів бюджетування з урахуванням позитивного та негативного досвіду впровадження бюджетування на підприємствах. Волкова О.М. [4] розкриває сутність принципів особливостей бюджетів, які необхідно розуміти для побудови системи бюджетування. Описану нею сутність принципів особливостей за своїм призначенням та змістом можна розглядати як зміст принципів бюджетування.

На основі аналізу принципів особливостей, необхідних для побудови системи бюджетування на підприємстві, які виділяє Волкова О.М., врахування типових помилок, що допускаються при його впровадженні, які виділяють Молвінський О. та Карпов О.Є., та беручи до уваги те, що процес постановки бюджетування Хруцьким В.Є. [5] складається з трьох етапів – технології (складова частина бюджетування, передбачає вирішення методичних проблем, визначення інструментарію планування), організації (форми, методи, способи формування та використання фінансових ресурсів, контроль за їх кругообігом для досягнення поточних і стратегічних завдань економічного розвитку) та автоматизації бюджетування, було сформовано перелік основних правил щодо впровадження бюджетування на кожному етапі. На основі сформованих вимог для кожного етапу постановки бюджетування на підприємстві, в якості принципів бюджетування пропонується використовувати чотирнадцять принципів (таблиця 1).

Таблиця 1 – Принципи бюджетування

Принцип бюджетування	Сутність принципу
1	2
Принцип часової визначеності	Бюджети повинні відноситись до визначеного періоду часу, а бюджетний період повинен мати визначені часові границі.
Багатоваріантності	Бюджетування потребує розгляду декількох можливих варіантів розвитку ринкових і виробничих ситуацій.
Релевантності інформації	Інформація, сформована в системі бюджетування повинна бути корисною для прийняття управлінських рішень. При плануванні бюджетів важливо враховувати основну інформацію, яка може вплинути на фінансовий результат, фінансовий потік і фінансовий стан підприємства та додержуватись єдності планових, фактичних форм звітності.

1	2
Зв'язаності зі стратегією підприємства	Визначені на основі стратегічного плану показники повинні бути співвіднесені з усіма складовими генерального бюджету, що розробляється на плановий період.
Нормативності	Невідривність нормативів з системою бюджетування.
Коректності	Під час бюджетування необхідно використовувати єдиний понятійний апарат, тобто терміни не повинні мати подвійне значення.
Повноти розробки бюджетування	Бюджетування повинно виконуватись в повній мірі, не викреслюючи жодного етапу впровадження, оскільки тоді воно не буде виконувати функцію управлінської технології.
Невідривності з системою управлінського обліку	Бюджетування і система управлінського обліку повинні бути пов'язані між собою.
Відповідальності	Необхідність правильного виділення центрів фінансової відповідальності підприємства.
Невідривності системою мотивації	Для забезпечення зацікавленості учасників бюджетування в досягненні поставлених цілей необхідно розробити механізм мотивації виконання бюджетних показників відповідними центрами фінансової відповідальності.
Послідовності	Процес розробки методології бюджетування і вибір інформаційної системи для його автоматизації – два послідовних етапи, що не повинні проводитись одночасно.
Участі всіх підрозділів в бюджетуванні	В бюджетуванні повинні приймати участь всі підрозділи підприємства, фінансова служба виступати в ролі координатора цього процесу.
Передбачуваності	Забезпечення можливості передбачити негативні ситуації під час досягнення цілей підприємства.
Децентралізації	Прагнення до уникнення надмірної централізації управлінських рішень, за виключенням випадків, коли підприємство знаходиться в кризовому стані.

Таким чином, при постановці бюджетування на підприємстві слід дотримуватися вищенаведених принципів, які дозволять уникнути типових помилок, що виникають при введенні бюджетування на підприємстві. Чітке визначення та дотримання принципів дозволить створити умови для ефективної роботи, раціонального використання ресурсів та запобігти впливу негативних чинників на процес реалізації продукції. Вони повинні враховуватися при підборі показників, які будуть входити до форматів бюджетів.

Література.

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і голов. ред. В.Г. Бусел]. – К. : Ірпень : ВТФ „Перун”, 2004. – 1440 с.
2. Карпов А.Е. Регламент системы бюджетирования / Карпов А.Е. – М. : Результат и качество, 2005. – 464 с.

3. Молвинский А. Типичные ошибки при построении систем бюджетирования / А. Молвинский // Финансовый директор. – 2008. – № 6. – С. 17 – 25.

4. Волкова О.Н. Управленческий учет : Учебник / Волкова О.Н. – М. : ТК Велби: Издательство «Прспект», 2006. – 472 с.

5. Хруцкий В.Е. Внутрифирменное бюджетирование : Настольная книга по постановке финансового планирования / Хруцкий В.Е., Гамаюнов В.В., Сизова Т.В. – М. : Финансы и статистика, 2005. – 400 с.

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Малько В.А., студент

Науковий керівник: Калашнікова Х.І., к.е.н., доцент

Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова

Ефективне управління фінансами підприємства неможливе без систематичного аналізу його фінансового стану, який в умовах ринку потребує постійного контролю.

Аналіз фінансового стану являє собою глибоке, науково обгрунтоване дослідження фінансових відносин і руху фінансових ресурсів в єдиному виробничо-реалізаційному процесі .

Метою фінансового аналізу є об'єктивна оцінка господарсько-фінансової діяльності підприємства та її результатів, достовірна оцінка фінансового стану підприємства на основі системи ключових показників, визначення межі його фінансової стійкості та оцінка перспектив зміни його фінансового положення.

Оцінка фінансового стану підприємства проводиться за такими напрямками:

- оцінка майнового стану та структури капіталу підприємства;
- аналіз фінансової стійкості;
- аналіз ліквідності та платоспроможності;
- аналіз ефективності діяльності та ділової активності;
- аналіз рентабельності.

Управління грошовими коштами є одним з найважливіших напрямів діяльності фінансового менеджера. Воно включає в себе розрахунок часу обороту грошових коштів (фінансовий цикл), аналіз грошового потоку, його прогнозування, визначення оптимального рівня грошових коштів, складання бюджетів грошових коштів і т.п.